

TEY STÓRU EIGA OV LÍTIÐ

HÓAST RÁKIÐ YVIRHØVUR ER FRÁ ÚTJAÐARANUM OG ÍMÓTI MIÐJUNI, SO ER MIÐÁ SIN Í FØROYUM UNDIRUMBOÐAÐUR UNÐAN VALINUM UM TRÍGGJAR VIKUR

VAL

Jóannes Hansen
joannes@sosialurin.fo

Miðøkið verður styrkt, og útjaðarin viknar. Soleiðis er gongdin í fólka-menningini kring allan heimin, og eitt sindur seinkað í mun til gongdina í fólka-menningini sæst hetta aftur í lutfalsliga býtinum av parlamentarisku umboðanini.

Tá ið ein meiriluti í lögtinginum – eitt sindur óvæntað – fyri fyra árum síðani samtykti, at farast skuldi frá sjei valdømunum, sum eisini vóru gomlu prestagjaldini og sýslurnar, og sum høvdu livað síðani lögtingið varð endurreist í 1852, og til at Føroyar skuldu vera eitt valdømi, so varð yvir-ornað sagt, at nú fór politikkurin at verða rikin á hægri støði. Tað vil siga, at nú fóru viðgerðirnar í tinginum at vera eyðkendar av, at tingmenn fóru at hugsa landspolitiskt og ikki so lokalpolitiskt, sum tað varð sagt, at politikkurin var.

Tað er breið semja um, at tað seinastu fyra árin ikki hevur verið soleiðis, sum tað varð roknað við. Valfeløgini kring landið eru veikari, enn tey vóru, lokala entusiasman í sambandi við uppstillingina til valið, sum verður um tríggjar vikur, er ikki tann, sum hon plagdi at vera, og í tinginum er floksagin minni, enn hann plagdi at vera. Hjá tí einstaka snýr tað seg um at markera seg fyri at møguleikin fyri afturvali skal verða størri.

Økini og umboðanin

Tað varð tikið sum givið, at skeiva umboðanin, sum gamla skipanin bar við sær, skuldi minkað. Skeivleikin komst av, at smáu valdømini – Norðstreymoy, Vágar og Sandoy – áttu trygd fyri størri valdømisvaldari umboðan, enn tað bar til í stóru valdømunum – Suðurstreymoy og Eysturoy – at rætta upp aftur við eykavaldu tingmonnum, sum í mesta lagi vóru fimm.

Tá ið Føroyar nú eru eitt valdømi, so kann tað tykjast burtur við at tosa um regionala umboðan, men hóast tað í vallógini ikki verður roknað við økjunum, so verður tað í veruleikanum kortini roknað soleiðis. Tað sæst aftur í uppstillingini, sum í flestu færum verður gjørd í økjunum, og tað sæst aftur í valstriðnum hjá einstøku val-evnunum.

Tí er tað framvegis relevant at sammeta býtið av umboðan fyri tey einstøku økini.

Fyri fyra árum síðani varð skeivleikin í lutfallinum millum fólkatál og politiska umboðan ikki upprættaður. Talvan vísir, at tey bæði størstu valdømini í gomlu skipanini framvegis eru undirumboðað. Suðurstreymoy, sum her verður roknað at vera Tórshavnar kommuna íroknað Kollafjørð, er eitt sindur undirumboðað, og Eysturoy varðar av fyra pro-

Eidesgaard og Tórbjørn Jacobsen skuldu roknast millum teir, sum vóru valdir á bygd ella í høvuðsstaðnum, har teir báðir áttu hús. Felags fyri teir báðar var, at teir roknaðu seg sum politikarar av bygd, og teir vóru uppstillaðir av valfeløgum á bygd. Tað er eisini felags fyri teir báðar, at teir nú bara búgva á bygd, og at hvørgin teirra bjóðar seg fram aftur á valinum 29. oktober.

Tað var munur var á lutfallinum millum atkvøðurnar, sum flokkarnir finga á bygd og í bý, og tøluni siga, at valevni á bygd finga fleiri atkvøður í høvuðsstaðnum, enn valevni í høvuðsstaðnum finga á bygd.

Hjá Sjálvstýrisflokkinum og Miðflokkinum var býtið soleiðis, sum tað kann vera. Annar sjálvstýrismaðurin varð valdur á bygd og hin í Havn, og tveir av teimum hjá Miðflokkinum vóu valdir á bygd og ein í høvuðsstaðnum.

Fólkaflokkurin er undirumboðaður í høvuðsstaðnum og yvirumboðaður á bygd. At Fólkaflokkurin sammett við á bygd nú er veikur í høvuðsstaðnum sást seinast á fólkatingsvalinum, tá ið flokkurin lá til at vinna annan mannin, inntil úrslitið á Nabb vísti seg at vera katastrofalt soltið.

Sambandsflokkurin er í lögtinginum lutfalsliga betri umboðaður á bygd enn í høvuðsstaðnum. At sambandsflokkurin kortini eigur góða undirtøku í høvuðsstaðnum sást á fólkatingsvalinum, tá ið framgongdin var risa stór og harvið letur møguleikan upp fyri størri umboðan í høvuðsstaðnum eftir valið 29. oktober.

Umboðanin hjá Javnaðarflokkinum er javnbýtt millum høvuðsstaðin og bygdin. Á fólkatingsvalinum í september vaks undirtøkan hjá flokkinum í Havnini.

Tjóðveldi er tann flokkurin, sum í tinginum er mest yvirumboðaður í høvuðsstaðnum og harvið lutfalsliga mest undirumboðaður á bygd. Flokkurin hevur átt stóra undirtøku í Havnini, síðani Hogni Hoydal kom á pallin í 1998. Á fólkatingsvalinum í september var afturgongdin hjá Tjóðveldinum í høvuðsstaðnum 8,3 prosent, og tað fer heilt víst at svíða.

Lutfallið millum fólkatál og umboðan í tinginum eftir lögtingsvalið 19. januar 2008

	Fólkatál	%	Tingmenn	%
Norðoyggjar	5.977	12,4	5	15,1
Eysturoy	10.781	22,3	6	18,2
Norðstreym (-Kollafjørður)	2.846	5,9	2	6,1
Tórshavn (+Kollafjørður)	19.397	40,1	13	39,4
Vágar	3.005	6,2	2	6,1
Sandoy	1.446	3	1	3
Suðuroy	4.908	10,1	4	12,1
	48.360	100	33	100

sentum minni av tinginum enn millum fólkið. Norðoyggjar og Suðuroy eru yvirumboðaðar.

Flokkarnir og umboðanin

Tveir fimtipartar av fólkinum ella 40 prosent búgva í høvuðsstaðar kommununi, og Tórshavnar kommuna eigur knappliga tveir fimtingar av lögtinginum. Trettan av 33 tingmonnum búgva í høvuðsstaðnum.

Tá ið valið var fyri fyra árum síðani, var ivi sáddur um, um nú Jóannes

Floksumboðanin á bygd og í bý

Flokkur	á bygd	í høvuðsstaðnum	íalt
Fólkaflokkurin	5	2	7
Sambandsflokkurin	6	1	7
Javnaðarflokkurin	3	3	6
Sjálvstýrisflokkurin	1	1	2
Tjóðveldi	3	5	8
Miðflokkurin	2	1	3
Íalt	20	13	33